

Джордж Мур

ЗАКЛЯТТЯ ДЖУЛІЇ КАГІЛЛ

— **А** що сталося з Маргарет?

— Та ж хіба мати не відіслала її до Америки, як тільки народилось дитя? Тут у нас із дівчатами так і є: щойно котрась захоче робити по-своєму, а вже мусить виїхати. Навіть Джулія врешті виїхала, а вона ж єдина наважилась заявити, що священик їй не вказ.

— Яка Джулія?— спитав я.

— Джулія Кагілл.

Це ім'я здалося мені не зовсім звичайним, і я попросив візника розповісти докладніше про цю дівчину.

— Не хто інший, як сам отець Медден, вигнав її з парафії. А вона тоді заклjala цю парафію, і те заклjття й досі тяжіє над селом.

— Ви вірите в заклjття?

— А таки вірю. Страшне це діло заклjсти людину, і заклjття, що його Джулія Кагілл наклала на парафію отця Меддена, було лихе, просто-таки диявольське. Сонце під ту пору вже зійшло, а вона стала на верхівці гори, піднявши обидві руки, і наклала заклjття, щоб як рік, то один дах мусить завалитися, а одна родина виїхати до Америки. Таке було її заклjття, ваша честь, і справдилось воно до слова. Самі побачите, ось тільки переїдемо потічок.

— А що сталося з дитиною Джулії?

— Зроду не чув, щоб вона в неї була, сер.

Він замислено підстьобнув коня батогом, і мені здалося, ніби моя невіра в силу закляття знеохотила його до дальшої розмови.

— Але хто ж вона, та Джулія Кагілл, і звідки в неї така сила — накласти закляття на ціле село? — спитав я.

— Таж вона щоночі ходила в гори до фей, бо хто інший міг би дати їй силу заклясти село?

— Хіба могла вона зайти так далеко за один вечір?

— Ті, хто водяться з феями, можуть за один вечір зайти ще й далі, ваша честь. Один пастух бачив її; ось хай тільки переїдемо потічок, ви самі побачите розвалені хати, і я покажу вам халупу сліпої, в котрої Джулія жила, поки не виїхала.

— А скільки вже, як вона виїхала?

— Та років із двадцять, і не бачено відтоді в наших краях дівчини вродливішої за неї. Я в ту пору був зовсім молодий, але не раз чув, як люди казали, що вона була висока і струнка, мов тополя. Ходила, граючи стегами, аж хлопці не могли відвести від неї очей, і були в неї прегарні чорні очі, серп, і майже завжди вона сміялась. Отець Медден тільки-но прийняв був парафію; а в нашій околиці тоді як залицялися, то залицялися, — бо чим же гірші ми за людей, — отож ми любили ходити з дівчатами, як було заведено в нашім краю з давніх-давен. Отець Медден відразу заборонив вуличні танці: мовляв, хлопці товчуться там, замість іти до служби божої, і заборонив також танці на перехрестях, кажучи, що з танців не одне байстря вродилося, а він у своїй парафії не хоче жодного. А не було в нас кращої танцюристкі, ніж Джулія; хлопці юрмилися довкола тільки подивитись, як вона танцює, і кому щастило пройтися з нею влітку під живоплотом, той уже не міг думати ні про яку іншу жінку. Село розколося через неї. Доходило до бійок, і, як на мене, священник мав рацію: він мусив її здихатись. Але, мабуть-таки, не слід було йому братися до неї так круто, як він узявся.

Одного вечора панотець прийшов до неї додому. Батьки Джулії були заможні, держали в селі бакалійну крамницю. Отож заходить отець Медден до крамниці, а там якраз стоїть не хто інший, як найбагатший фермер округи Майкл Морен, і прийшов він свататися. Він не підійшов зразу до Джулії, і це його й підвело. У крамниці там два прилавки, і дівчина стояла за тим, що ліворуч, як заходить. І не один вона фунт уторгувала за тим прилавком своєю батькові. Майкл Морен підійшов до батька й питає: «Ну, то який же ви дасте за Джулією посаг?» А батько й каже: «Є чимало таких, що взяли б її й без ніякого». Отак вони собі гомонять, а Джулія мовчки слухає за прилавком навпроти. Майкл не знав, яка то козир-дівка, то й далі сперечався, аж поки батько пообіцяв п'ятдесят фунтів, і, гадаючи, що він уже уламав старого, Майкл візьми та й ляпни: «Я й пальцем не поворухну заради неї, як не дасте двох теличок». Джулія не зронила ні слова, тільки сиділа й слухала. А тут якраз панотець у двері. Підходить прямо до Джулії й каже: «Ото, мабуть, ти рада чути, що за тебе дають такий добрий посаг, та й для мене радість, що ти матимеш нарешті чоловіка, бо мені твої витівки у печінках сидять. Розвела у моїй парафії гулітанцюлі, але я тому покладу край». Джулія ні слова з уст, а священник підходить до чоловіків, що вже сперечалися за шістдесят фунтів. «Ну, а чом би вам не зійтися на п'ятдесятох п'яти?» — каже він. То батько на те й пристав, коли вже панотець так сказали. І всі троє подумали, що шлюб той діло вирішене. «Ну, то що ви питимете, отче

Томе? — питає Кагілл. — А ти, Майкле?» Жоден із трьох не подумав, що треба б спитати у Джулії, чи до вподоби їй Майкл; та мало ж вони знали, що в неї на думці, й коли підійшли до її прилавка повідомити про своє рішення, дівчина ї каже: «Чула я вашу розмову, і спасибі вам, що ви гаєте свій час заради мене». А тоді труснула головою і заявила, що сама вибере собі хлопця з цієї парафії, який припаде їй до серця. І, що найдужче розсердило священика, то це її слова, що хлопець, котрий з нею одружиться, одружиться з нею самою, а не з грішми, обіцяними до виплати, коли розпишуться в книзі чи коли народиться перша дитина. Ну, а отець Медден і чути не хотів, щоб дівчата самі обирали собі пару. У своїй проповіді попередньої неділі він повчав, що хлопців і дівчат узагалі не слід пускати самих на вулицю, а одружувати їх повинні батьки. Отож панотець страшенно розлютився, коли Джулія сказала йому, який збирається подати приклад. Він уже ледве стримував свій гнів, сер, коли Джулія додала: «Мого хлопця ще нема в цій парафії, але, може, він уже в дорозі і завтра буде тут». І як батько Джулії почув ці доччині слова, то вже знав, що вона неодмінно зробить по-своєму, та й каже: «Майкле Морен, чоловіче добрий, можеш іти собі своєю дорогою: не бачити тобі її довіку». Потім обернувся послухати, що там Джулія каже священикові, але говорив священик. «Ти думаєш, — каже, — я дозволю тобі крутити голови всім парубкам у парафії? Ти думаєш, я мовчки дивитимусь, як ти женишаєшся сьогодні з одним, а завтра — з другим? Ти думаєш, я терпітиму, що через таких, як ти, раз у раз виникають бійки? Думаєш, мені приємно слухати таке, як ото минулого тижня, коли мені розказали про бідолаху Петсі Кері, якого ти довела своїми вибриками до божевілля, — каже панотець, — більш я цього терпіти не стану. Або я вижену тебе зі своєї парафії, або віддам заміж». Джулія не відповіла нічого: пакувала собі чай та цукор, ставила драбинку й діставала згори свічки, хоч їх зовсім не потребувала, — просто, щоб показати, як мало обходять її балачки отця Меддена. І весь той час батько потерпав, чим усе це закінчиться, бо в священика була добра палиця, і хто знав, чи він не оперіжить дівчину. Кагілл спробував заспокоїти священика, пообіцявши, що більше Джулія вечорами не виходитиме, і, бог свідок, сер, вона вийшла то ж таки вечора з одним хлопцем, і священик бачив їх, а наступного вечора вона була з іншим, і священик бачив їх, і минув місяць, а вона й гадки не мала виходити ні за того, ні за того. Тоді священик пішов до крамниці вдруге, і ходив він на розмову з нею і втретє, хоча що він там казав за третім разом, ніхто не знає, бо в крамниці саме не було нікого. А наступної неділі панотець заявив у своїй проповіді, що до неслухняних дочок приставлений у пеклі найлютіший диявол. Я чув, ніби він назвав Джулію злим духом, що зводить чоловіків з розуму. Одначе більшість тих людей, що там були, уже повмирили або ж по-виїздили до Америки, і ніхто до пуття не знає, що саме він казав, відомо тільки, що слова лилися у нього з вуст потоком, і люди, побачивши Джулію, хрестились, і навіть хлопці, що найдужче шаліли за Джулією, боялися заговорити до неї. Кагілл мусив вигнати її з дому.

— Невже рідний батько вигнав свою дочку?

— А таки вигнав. Бо в противному разі священик пригрозився обернути його на кроля, і ніхто в парафії не озивався до Джулії, так усі боялися отця Меддена, і якби не та сліпа жінка, що про неї я вам уже казав, сер, довелося б Джулії іти в притулок для бідняків. Та сліпа мешкає у халупі край болота, — я покажу вам, сер, коли про-

їздитимемо,— і Джулія, як батько її зрікся, прожила зі сліпою близько двох років. Одежина в неї обшарпалась, та навіть у лахмітті вона однаково була гарна. Хлопцям велено було не озиратись на неї, та, звісно, вони не витримували.

Чимало ще збігло часу, поки отець Медден спекався Джулії. Сліпа казала, що не потерпить, щоб Джулію викинули на вулицю, і вона від слова свого не відступилась, аж поки Джулія не виїхала до Америки — так кажуть декотрі, сер, бо інші вважають, ніби вона пішла у феї. Одне тільки певне, сер: того дня, як вона покинула парафію, до Пата Квінна хтось постукав у вікно і спитав, чи не позичив би він своєї підводи доїхати до залізничної станції. Пат любить поспати і полінувався встати тоді з постелі, а люди вважають, ніби то Джулія домогалася Патової підводи, щоб доїхати до станції: туди добрих миль десять, але вона однаково туди дісталася.

— Ви казали щось про закляття?

— Атож, сер. Ось незабаром ми проминатимемо ту гору. Один чоловік того ранку гнав вівці на ярмарок і бачив її там. Сонце ще тільки сходило, і він побачив, як вона закликає село, піднявши обидві руки вгору до сонця, і відколи виречено те закляття, то щороку в нас обвалюється один дах, а іноді й два чи три.

Я бачив, що він вірить у всю цю історію, і на мить і собі повірив у зневажену Венеру, яка обернулася злим духом села, що не визнало її божественного роду.

— Гляньте, сер, ота жінка на дорозі — то Бріджіт Койн. А онде її оселя,— і візник показав на будівлю, викладену з каменів, не скріпленіх вапном, але трохи кращу за вальковані халупи, що їх я бачив у парафії отця Мактернана.— А зараз, сер, ви побачите найбезлюднішу парафію в усій Ірландії.

І я помітив, що хоч земля була добра, та людей на ній видніло небагато, і ще дужче, ніж неорані ниви, впадали в око руїни, і то не холодні руїни двадцяти-, тридцяти- чи сорокалітньої давності, коли людей виселяли, а їхню ріллю пускали під пасовиська,— ні, то були руїни нещодавно покинутих осель.

— Отже, то не поміщик виселив цих людей,— сказав я.

— Поміщик навіть радів би, якби вони повернулися, одначе ворття для них немає. Тут кожен рано чи пізно буде змушений виїхати, і люди кажуть, що нашому панотцеві доведеться правити службу в порожній церкві, бо не лишиться тут ні душі, окрім Бріджіт, а вона остання людина, якій він схоче дати причастя. Ходять чутки, ваша честь, нібито Джулію бачили в Америці, а я цієї осені туди виїжджаю. Можете бути певні, я вже там її відшукаю.

— Але ж минуло вже двадцять років. Ви її не впізнаєте. Жінка за двадцять років ого як міняється.

— Вона й на крихту не зміниться, ваша честь. Хіба ж не водилася вона з феями?